

Churchill overga 2 mill. eksilrussere til Stalin

108276

DET VAR ikke bare Europas deling Churchill, Roosevelt og Stalin skrev under på i februar 1945. Til tross for Winston Churchills, lord Avons (Anthony Edens) og amerikaneren «Chip» Bohlen's memoarer, måtte man vente tredivye år for å få kjennskap til hemmelighetene fra Jalta-konferansen. Men nu er det hele kommet for dagen, inklusive den avskyelige handelen inngått mellom de allierte og herren i Kreml: overleveringen av to millioner sovjet-fiendtlige russere til Moskva.

Nicholas Bethell beskriver den annen verdenskrigs siste tragedie i detalj i «Le Dernier Secret» — den siste hemmelighet, som Seuil-forlaget nu har gitt ut. At avsløringen ikke er kommet før nu, har sin forklaring: arkivene og dokumentene fra den tid var ikke tilgjengelige i England før i 1972. Stalin etterlot seg ingen skrevne minner og således har hemmelighetene vært skjult. Man har ikke kjennskap til om Stalin førte dagbok, men arkivene i Moskva forblir utilgjengelige uansett. Intet i den nyere tids historie har vært omgitt av mer hemmelighetskremmeri enn Jalta. Enkelte av avgjørelsene er det fortsatt vanskelig å få vite noe om. Hvem visste f.eks. at det ved slutten av krigen fantes ca. to millioner russere i Tyskland og i det frigitte Europa?

Sovjetunionen forlangte at disse menneskene skulle overleveres. Den 13. februar erklærte Churchill seg enig med onkel Joe i Josopov-salongene på Krim. Men de ulykkelige ønsket ikke å vende hjem. De visste hva som ventet dem i deres hjemland: fengsel, tortur, interneringsleire — døden. De britiske og amerikanske autoriteter skjov dem med makt inn i armene på den Røde Armé og N.K.V.D.

Denne avskyelige handlingen som iverksettelsen av Jalta-avtalen var, kom delvis til uttrykk som en veritabel raseutsettelse. Den ble lite omtalt dengang. Folkeopinionen i de vestlige land hadde oppmerksomheten rettet mot andre grusomheter: Buchenwald, Dachau og Auschwitz...

Churchill og Stalin under Jalta-konferansen.

Deportasjonen av russerne er derfor krigens siste hemmelighet, og Nicholas Bethell ofrer mange kapitler på den i sin bok.

DER VAR ET enormt antall krigsfanger i tillegg til kosakker og russiske, ukrainske og georgiske elementer som hadde fulgt den tyske tilbaketrekningen eller som var blitt transportert til et okkupert Europa etter de første seirene på østfronten. Det var en sammensatt gruppe, noen ufrivillig rykket opp med roten, noen effektive hjelpere, som f.eks. soldater fra Vlasov-hæren, kvinner, barn og gamle. Overalt i Øst-Europa fikk de tilslutning fra de eldste emigrantene, de fra tyve- og tredveårene, som det ville vært uhørt å kalle sovjetiske innbyggere.

I hjørnet av fjell-Europa, hvor elven Drava renner fra Tyrol mot Donau og danner grensen mellom Østerrike og Jugoslavia, hadde tyskerne plassert kosakkene. I mai 1945 kom også SS til og fanatisk Hitlerjugend som hadde gått i dekning sammen med kroater,

titister og Mihailovitsj partisanske tchetniker.

Ærlige britiske kapteiner og alvorlige majorer forsøkte sikkert å se klart i denne forvirringen, blant kosakkene med deres folklore, deres familier, prester og friluftsmes-

ser. Scenen hadde ikke noe idyllisk over seg, for noen kilometer over på den andre siden av Drava ventet den Røde Arme med våpen, vogner og varebiler. Den ventet på at overleveringen av menneskevaren skulle finne sted.

MEN KOSAKKENE ville ikke vende tilbake til Russland. Som flesteparten av de frigitte russere i Tyskland gjentok de til stadighet: «For oss er ikke de allierte fienden, det er Stalin.» De kunne ikke tro at England ville overlevere dem til døden, derfor var de tillitsfulle overfor sine voktere.

De hadde nu allikevel forstått. Derfor ba de, og prestene iblant dem samlet seg om ikoner og bannere. Det ble til en veldig messe som de forvirrede britiske soldatene

måtte spre med køller og bajonetter.

Nær ved tvang skarpskyttere fra The Royal Inniskilling folk opp i tog, hvor de ulykkelige menneskene forsøkte ta livet av seg ved å skjære over pulsåren eller ved å henge seg. Slik ble 8000 personer deportert til Lienz-sektoren.

I august fikk general Eisenhower satt en stopper for disse tvangshjemsendelsene. Stortparten av arbeidet var utført, og krigens «Great Alliance» sto allerede for fall. Nicholas Bethell påminner om at Churchills berømte tale i Fulton, hvor han innførte betegnelsen «jerneteppe» ikke ble holdt før i 1946.

Var det da den kalde krigen kosakkene ved Drava var offer for?

Nicholas Bethells emne er uhyggelig. Man leser hans historiske verk med den samme lidenskap som man leser en god kriminalroman. En da skriver vel noen en opera over dette korte helteediktet. H. skorter det ikke på ingeniørsdiens — hverken på dekorbevegelse, musikk eller koreografi. Heller ikke på tårer. (Fra Figaros anmeldelse.)